

rakényszerítse. A clausewitzi háborús univerzum tehát nem veszített jelentőségéből és az új típusú modell alkalmazása megfelelő keretet biztosíthat az alacsony intenzitású, felkelők ellen vagy azok támogatása érdekében megvívott konfliktusok megértéséhez és megfelelő kezeléséhez is. Mindehhez nincs másra szükség, mint – Perjés módszeréhez hasonlóan, megállapításainak megfelelően – az adott kor társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális berendezkedésének szűrőjén keresztül azt feltárni.

Ennek megfelelően a Magyar Honvédségnek adottságai függvényében olyan képességek fejlesztését kell megcéloznia, amelyek segítségével ellenfelei fegyveres erői mellett azok társadalmi támogatottságának szétzúzására helyezheti a hangsúlyt. Mindeközben képesnek kell maradnia saját társadalmi támogatottságának a megőrzésére. Ennek megvalósítása a hagyományosan szervezett, felszerelt és kiképzett, hatalmas tűzerejű és mozgékonyágú kötelékekkel nem, vagy csak hatalmas költségekkel lehetséges. Ezért a jövőben törekedni kell olyan haderő-szervezési séma kialakítására, amely a hagyományos művelési képességek mellett olyan képességeket is előtérbe helyez, amelyek a kitűzött célok elérése érdekében a saját és az ellenfél társadalmának befolyásolását is lehetővé teszi.

Sztankay Krisztián

Kulturális tudatosság az aszimmetrikus hadviselésben¹

10.17047/HADTUD.2015.25.1-2.104

Művelési területen igen nagy jelentősége van annak, hogy úgy a kötelék parancsnoka, mint annak katonái ismerjék a helyi lakosság kulturális jellemzőit. De számolni kell ezekkel a tényezőkkel hadművelési szinten is. Éppen ezért már a tanintézeti felkészítés folyamán tudatosítani kell a katonákban a kulturális antropológia alkalmazása révén a helyi lakosságról megszerezhető ismeretek fontosságát. A konkrét missziós felkészítésen – így – elegendő volna a helyi sajátosságok áttekintése.

A kulturális antropológia segít a szélsőséges csoportok motivációinak feltárásában. A helyi kultúra ismeretében ugyanis valószínűsíthetővé válnak a helyiek különböző hatásokra adott reakciói.

A kulturális különbségek feltárása lehetővé teszi, hogy „belelássunk” ellenfeleink fejébe. Ezen ismeretek megszerzését teszik lehetővé a szociokulturális kutatások, amelyeket csak a helyszínen, tehát a művelési területen lehet megszerezni, amint ezt az amerikai hadseregben művelik. Nem igényel nagy ráfordítást egy-egy szakember

1 Jelen közlemény a Magyar Hadtudományi Társaság, a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) által 2014. november 12-én az NKE HHK objektumának dísztermében *Az aszimmetrikus hadviselés* címmel szervezett szakmai-tudományos konferencián elhangzott nyilvános előadás hanganyagának szerkesztett változata.

kiküldése valamilyen CIMIC- vagy PSYOPS-beosztásba, aki – beosztásából következő szolgálati feladatainak ellátása mellett – szociokulturális kutatásokat végez. Ezzel hozzájárulhatna azokhoz az információkhoz, amiket hazaküldenek elemzésre, másrészt a helyi parancsnok döntéseinek megalapozottabbá tételéhez.

A helyi lakosság megnyerésének feltétele a helyi kultúra megismerése. A helyi lakosokat nem lehet kizárni a műveletekből, nem mindegy tehát, hogyan viszonyulnak azokhoz.

Minden, a műveleti területen megtett lépés hatással lesz katonáink biztonságára. Az ilyenfajta képesség alkalmazásának a Magyar Honvédségben nincsenek hagyományai, így a parancsnokok nem tudják kihasználni az abban rejlő lehetőségeket.

Annak érdekében, hogy a kulturális tudatosságot minél hatékonyabban lehessen integrálni a különböző vezetési szinteken hozott döntések előkészítésébe, még számos lépést kell megtenni. Ez különösen annak tükrében fontos, hogy minél inkább ellenséges környezetben vannak katonáink, annál nagyobb veszélyben vannak. A kulturális antropológiával foglalkozó szakembernek tehát már a hadműveleti tervezésnél is jelen kellene lennie. De ennek a fajta tudatosságnak meg kell jelennie a hírszerzésben is. A visszacsatolás a tapasztalat-feldolgozással együtt történhet. Ez tenné lehetővé, hogy a különböző vezetési szintek hozzájussanak az azokat érdeklő információkhoz. Ehhez átgondolt szakmaközi együttműködésre lenne szükség. Ha sikeresen és szakszerűen alkalmazzák e képességeket, azzal nemcsak a katonák, hanem a helyi lakosok élete is megkímélhető.